

**КОМУНАЛЬНИЙ ЗАКЛАД ВИЩОЇ ОСВІТИ
КИЇВСЬКОЇ ОБЛАСНОЇ РАДИ
«АКАДЕМІЯ МИСТЕЦТВ ІМЕНІ ПАВЛА ЧУБИНСЬКОГО»**

ЗАТВЕРДЖУЮ
Проректор з навчальної роботи

_____ Сергеєнко О. М.

01 вересня 2023 року

**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ТАНЕЦЬ**

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) 02 «Культура і мистецтво»
Галузь знань	025 «Музичне мистецтво»
Спеціальність	Вибіркова
Статус дисципліни	

Київ – 2023 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Танець» для здобувачів вищої освіти галузі знань 02 «Культура і мистецтво», спеціальності 025 «Музичне мистецтво».

Розробник:

Борисенко Т.В. – викладач-методист, викладач вищоїкваліфікаційної категорії.

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Мистецтво співу»

Протокол № 14 від « 23 » червня 2023 р..

Завідувач кафедри **Кочерга А.І.**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Музичне мистецтво естради»

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри **Карпенко-Боднарук Ж.Л.**

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри «Інструментальне виконавство» (за видами)

Протокол № 2 від 01 вересня 2023 р.

Завідувач кафедри **Ясько О.А**

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4	Рік підготовки:	
	4-й	4-й
Загальна кількість годин – 120		
Кількість модулів – 2 Змістових модулів – 7	Семестр:	
Тижневих годин: Для денної форми навчання: аудиторних: 7 с. – 2x16= 32 години. с. – 2x16 = 32 години. Самостійної роботи студента – 56 годин. Для заочної форми навчання: Аудиторних годин: 7 с. - 10 годин. 8 с. – 10 годин. Самостійної роботи – 100 годин.	7-й, 8-й	7-й , 8-й
	Лекції:	
	-	-
	Практичні :	
	64	20
Вид підсумкового контролю: усне опитування; практичний показ творчого завдання.	Лабораторні:	
	-	-
Форма підсумкового контролю: диференційований залік – 7-й, 8-й семестр.	Самостійна робота:	
	56	102

2. МЕТА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета навчальної дисципліни «Танець» – розкриття творчих здібностей, спрямованість на виховання сценічної культури музиканта-виконавця, набуття професійних вмінь і навичок відтворення досконалого образу на сцені, вміння використовувати свою пластичну виразність у творчому процесі підготовки виступу і під час сценічної діяльності, концентрація уваги з боку акторської виразності, обов'язкове органічне поєднання музики, пластики як важливих складових системи акторського вокального виконавства, створення умов для самореалізації і саморозвитку за допомогою факту образності і пластичності,

координації рухів та їх сполучень, поєднання рухів і співу, засвоєння студентами основ хореографії, оволодіння навичками та вміннями відтворення простих танцювальних схем, розвиток танцювально-пластичної культури та її удосконалення.

Предмет навчальної дисципліни: спектр чинників, які впливають на розвиток творчої особистості, їх суть та закони методології, структурні компоненти функції ритмічно- музичної та рухової діяльності. Вільне володіння законами сценічного простору, побудова мізансцен і концентрації кульмінаційного положення виконавця. Створення образності засобами хореографії у гармонійному поєднанні танцю та співу, розвиток професійних функцій виконавця, цілісність і гармонійність образу на сцені.

Відповідно до відбіркового компоненту освітньо-професійної програми, вивчення дисципліни «Танець» сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких компетентностей:

Загальні:

ЗК 2 – знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності;

ЗК 7 - здатність бути критичним і самокритичним;

ЗК 8 - здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях;

ЗК17 - здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місце у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технології, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

Спеціальні:

СК1 - здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності;

СК2 – здатність створювати та реалізувати власні художні концепції у виконавській діяльності;

СК13 – здатність використовувати широкий спектрміждисциплінарних зв'язків.

Завдання дисципліни:

- всебічний розвиток тіла за допомогою різноманітних по формі тренінгів;
- активний розвиток, удосконалення координаційних прийомів руху майбутнього виконавця;
- усунення індивідуальних фізичних і психічних недоліків;
- удосконалення музикальності і ритмічності;
- розширення діапазону рухових можливостей кожного студента;
- в процесі активізації руху поліпшення психологічного стану студента, підвищення його інтересу до творчого процесу;
- розвиток відчуття ритму, почуття тактових відтінків, загальної музикальності;

- відпрацювання граціозності виконання рухів;
- розвивати практичні вміння та навички виконання танцювальних рухів;
- оволодіння вміннями та навичками, необхідними для створення різних за жанром танцювальних композицій, що сприяє розвитку,
- самостійності і власного бачення в процесі підготовки концертного виступу;
- розвиток творчої особистості, творчого мислення і креативності в вирішенні творчих завдань;
- створення гармонійного образу з відчуттям простору і часу, основних його ознак;
- розвиток естетичного смаку, сценічної культури і відповідної власної самооцінки;
- набуття професійних вмінь для процесу побудови пластичної фрази, обов'язково і побудова діалогу з глядачем або партнером на сцені на основі професійних навичок.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Вивчення навчальної дисципліни «Танець» забезпечує досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	ШифрПРН
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської майстерності	ПРН 3
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН5

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти після опанування навчальної дисципліни «Танець».

Очікувані результати навчання з дисципліни	ШифрПРН
Демонструвати різні методики удосконалення виконавської майстерності	ПРН 3
Відтворювати драматургічну концепцію музичного твору, створювати його художню інтерпретацію.	ПРН 5

4. ПІСЛЯ ОПАНУВАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ТАНЕЦЬ» СТУДЕНТИ ПОВИННІ

Знати :

- основні принципи і методику вивчення дисципліни;
- –основи теорії сценічного руху;
- –комплекс тренувальних гімнастичних вправ на гнучкість і рухомість;

- поняття темпоритму руху,
- аналітичний комплекс вправ пантоміми, стильові вправи пантоміми;
- манеру і етикет;
- закони руху на сцені;
- закони управління апаратом втілення;
- методика виконання комплексів тренінгів;
- спільне та відмінне в творчій діяльності танцівника і вокаліста;
- взаємозв'язок мистецтва хореографії з іншими видами художньої творчості;
- історичні факти, традиції та звичаї, умови побуту, процес походження рухів та їх еволюцію;
- основні характеристики музичного матеріалу відповідно до виду хореографічного мистецтва;
- походження та виникнення назви танцю, його тематику, характерну манеру виконання, варіанти нескладних рухів їх лексичної основи;
- особливості манери виконання танцювальних форм різних епох, відповідний етикет та культуру спілкування;
- характерні особливості танцювальних форм українського народного танцю;
- характерність і різноманітність лексичної основи і малюнку;
- різноманітність, особливість та основні рухи народного танцю різних країн світу, відповідність музичних основ та переміщення в танцях (оглядово);
- основу музичного матеріалу, походження та виникнення назви танцю, його тематики, характеру та манери виконання.

Вміти:

- володіти комплексом вправ пантоміми;
- працювати з різними уявленими предметами та об'єктами;
- відображати в рухах характер музичного твору;
- створювати пластичний етюд на прості фізичні дії;
- використовувати основні виразні засоби для створення пластичної імпровізації;
- створювати на драматичній основі концертні пластичні номери різних видів і жанрів.
- використовувати різні види мистецтва (музику, живопис, літературні твори) в якості матеріалу для створення пластичного етюдю;
- використовувати отримані знання, вміння і навички з даної дисципліни у своїй практичній діяльності;
- оволодіти основами необхідної хореографічної підготовки з метою демонстрації граціозності, впевненості, естетичності і гармонійності образу виконавця;
- створювати відповідний образ;
- використовувати знання законів композиційної побудови танцю;
- працювати спільно з балетмейстером для реалізації художнього замислу інсценування вокального твору, його трактування і повної реалізації перед

- глядачем;
- володіти принципами творчого взаємозв'язку руху і пісні;
 - конспектувати матеріал теоретично-практичної частини уроку;
 - виконати у повному обсязі завдання самостійної роботи;
 - працювати з рекомендованою літературою з даної дисципліни, опрацьовувати
 - необхідні та нові матеріали та формувати їх у реферат, окрему доповідь або відповідь;
 - складати самостійно необхідні спеціальні комплекси вправ для розвитку виразності;
 - складати комплекси для розвитку координації;
 - самостійно опанувати систему нових рухів, що розширяє діапазон рухових можливостей.

Мати навички soft skills:

- навички самоорганізації;
- презентаційні навички;
- здатність оволодівати сучасною інформацією;
- навички використання інформаційних і комунікаційних технологій.

5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.

5.1. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з навчальної дисципліни є:

- виконання різноманітних завдань практичного характеру їх показ і демонстрація;
- експрес-опитування;
- презентації виконаних результатів та досліджень;
- диференційований залік.

5.2. Форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання

Форми контролю знань студентів:

- поточний;
- модульний (семестровий);
- підсумковий.

Оцінювання знань студентів здійснюється за накопичувальною 100- бальною шкалою, яка переводиться відповідно у національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу європейської кредитно-трансферної системи (ЄКТС-А,В,С,Д, Е, FХ, F).

Поточний контроль проводиться на кожному занятті з обов'язковим врахуванням результатів виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає комплексний підхід до процесу: оцінювання теоретичної підготовки із зазначеної

теми, врахування результату опрацьованого теоретичного матеріалу теми під час виконання практичних завдань та врахування набутих практичних навичок під час виконання завдань різного рівня складності.

Критерії поточного оцінювання знань студентів

Бали	Критерії оцінювання
5	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом теми. Володіє необхідною професійною термінологією, використовуючи її під час відповідей різного формату. Аргументовано може викладати зміст теоретично-практичних завдань, всебічно розкривати його під час виконання практичних завдань. Під час самостійної роботи користується обов'язковою та додатковою літературою і Інтернет - ресурсами. Систематично виконує практичні завдання самостійної роботи. Вільно і впевнено виконують різні за форматом комбінаторні співвідношення, композицій різного рівня складності, володіють правилами системи дихання і координаційними прийомами в залежності від рівня їх функціонування. Можуть встановити контроль за власним фізичним навантаженням, визначити реакцію організму на нього. Творчо підходять до вирішення варіативних практичних завдань. Демонструє відмінне виконання практичних завдань, що свідчить про високий рівень професійно-практичної підготовки.
4	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом теми. Знає необхідну професійну термінологію. Обґрунтовано надає відповіді з теоретичних питань, При виконанні завдань самостійної роботи використовує знання обов'язкової літератури. Систематично виконує практичні завдання самостійної роботи. Недостатньо впевнено виконують різні за форматом комбінаторні співвідношення, композицій різного рівня складності, але володіють правилами системи дихання. Мають збій в регуляції координаційними прийомами в залежності від рівня їх функціонування. Можуть встановити контроль за власним навантаженням, не завжди визначають реакцію організму на нього. Творчо підходять до вирішення варіативних практичних завдань. Демонстрація виконання практичних завдань має незначні недоліки.
3 Мінімальний поріг оцінювання	В цілому володіє навчальним матеріалом теми, орієнтується в термінології. Надає невпевнену відповідь на теоретичні запитання теми, з відсутнім аналізом та обґрунтуванням. Демонстрація практичних завдань має цілісне порушення, містить явні помилки, що демонструє посередній рівень виконання і відсутність систематичності в процесі навчання.
2	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом теми. Поверхово орієнтується в арсеналі професійної термінології. Недостатньо розкриває зміст теоретичних питань. Засвоєння теоретичного матеріалу теми та виконання практичних завдань має фрагментарний характер. Демонстрація практичних завдань має низькій рівень.
1	Частково володіє навчальним матеріалом теми. Відсутній зміст і розуміння термінології. Демонстрація практичних завдань різного рівня складностей містить відсутність систематичності, будь-яких вмінь та навичок для оцінювання рівня якості виконання.
0	Абсолютно не володіє навчальним матеріалом теми. Не розуміє змісту і методичного принципу виконання практичних завдань. Знання термінології відсутні.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Весь обсяг роботи студента за семестр підсумовується за допомогою накопичувальної системи балів. Підсумковий бал з навчальної дисципліни «Танець» є сумою балів, одержаних за виконання завдань аудиторної і самостійної роботи - за поточний, семестровий контроль (залік), також з подальшим переведенням в національну шкалу.

Максимальна кількість балів, яку може отримати студент за різні види завдань вказана в таблиці (100 балів).

Модуль 1												
	Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2			Змістовий модуль 3		Змістовий модуль 4		Разом за темами	Залік	Всього
	T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9			
Аудиторні заняття	5	5	5	5	5	5	5	5	5	45		
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	45		
Сума балів										90	10	100

Модуль 2												
	Змістовий модуль 5					Змістовий модуль 6		Змістовий модуль 7		Разом за темами	Залік	Всього
	T10	T11	T12	T13	T14	T15	T16	T17	T18			
Аудиторні заняття	5	5	5	5	5	5	5	5	5	45		
Самостійна робота	5	5	5	5	5	5	5	5	5	45		
Сума балів										90	10	100

T1, T2....T 18 – теми занять.

Семестровий контроль знань студентів

Семестровий контроль проводиться з метою визначення стану успішності здобувачів вищої освіти за семестр. Модульний (семестровий) контроль знань студентів (диференційований залік) здійснюється у формі усного опитування та практичного показу творчого завдання.

Критерії семестрового модульного оцінювання знань студентів

Усне опитування; практичний показ творчого завдання	Критерії оцінювання
9– 10	В повному обсязі володіє навчальним матеріалом дисципліни. Володіє необхідною професійною термінологією, використовуючи її під час відповіді різного формату. Без помилок відповідає на запитання. Аргументовано може викладати зміст теоретично-практичних завдань, всебічно розкривати його, використовуючи повний обсяг знань набутий систематично на уроках, під час роботи з додатковою літературою, Інтернет - ресурсами. Демонструє відмінне виконання творчого завдання, що свідчить про високий рівень засвоєння знань та практичних навичок.
7-8	Достатньо повно володіє навчальним матеріалом дисципліни. Знає термінологію. Надає вірні відповіді на теоретичні питання з деякими зауваженнями викладача. При цьому повно розкриває зміст питання, використовуючи знання обов'язкової літератури курсу. Демонстрація виконання творчого завдання має незначні недоліки.
6 Мінімальний поріг оцінювання	В цілому володіє навчальним матеріалом дисципліни, орієнтується в термінології. Надає невпевнену відповідь на теоретичні запитання, з відсутнім аналізом та обґрунтуванням. Виконання творчого завдання має цілісне порушення, містить явні помилки, що демонструє задовільний рівень засвоєння знань і практичних навичок дисципліни.
4 – 5	Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом дисципліни. Поверхово орієнтується в арсеналі професійної термінології. Недостатньо розкриває зміст теоретичного питання. Засвоєння тем теоретичного та виконання завдань практичного циклу має фрагментарний характер та помилки. Демонстрація творчих практичних завдань має низький рівень.
3 – 1	Частково володіє навчальним матеріалом дисципліни. Під час усних відповідей абсолютно відсутній зміст і розуміння питання. Демонстрація практичних завдань різного рівня складностей містить відсутність систематичності, будь-яких вмій та навичок для оцінювання рівня якості виконання.
0	Абсолютно не володіє навчальним матеріалом тем теоретичного курсу. Не розуміє змісту і методичного принципу виконання практичних завдань. Знання термінології відсутні

Підсумковий бал з навчальної дисципліни.

Підсумковий бал з навчальної дисципліни є сумою балів, одержаних за поточний, проміжний та підсумковий контроль з подальшим переведенням в національну та 100 бальну шкалу.

Сума балів за всі види навчальної діяльності за модуль	Оцінка за національною шкалою	Шкала ECTS
90-100	5 Відмінно	A
82-89	4 Добре	B
74-81		C
64-73	3 Задовільно	D
60-63		E
35-59	2 Незадовільно	FX Для одержання кредиту потрібне доопрацювання.
0-34		F Необхідне повторне вивчення дисципліни

Критерії підсумкового оцінювання знань студентів

Рівні навчальних досягнень	100 – бальна шкала	Критерії оцінювання навчальних досягнень	
		Теоретична підготовка	Практична підготовка
Студент			
Відмінний	100...90	Вільно володіє навчальним матеріалом, висловлює свої думки, робить аргументовані висновки, рецензує відповіді інших студентів, творчо виконує індивідуальні та колективні завдання, самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань, вільно використовує нові інформаційні технології для поповнення власних знань.	Може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності, виконує завдання не передбачені навчальною програмою, вільно використовує знання для розв'язання поставлених перед ним завдань.
Достатній	89...74	Вільно володіє навчальним матеріалом, застосовує знання на практиці, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускає незначні помилки у порівняннях, формулюванні висновків, застосуванні теоретичних знань на практиці.	За зразком самостійно виконує практичні завдання, передбачені програмою, має стійкі навички виконання завдання, але допускає незначні помилки.
Задовільний	73...60	Володіє навчальним матеріалом поверхово, фрагментарно, на рівні запам'ятовування відтворює певну частину матеріалу з елементами	Має елементарні, нестійкі навички виконання завдання.

		логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу.	
Незадовільний	59...35	Має фрагментарні знання при загальному обсязі навчального матеріалу, відсутні сформовані уміння та навички, під час відповіді допускає суттєві помилки.	Планує та виконує частину завдання за допомогою викладача.
Неприйнятний	34...0	Студент не володіє навчальним матеріалом.	Виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

6. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

6.1. Зміст навчальної дисципліни «Танець».

МОДУЛЬ 1.

Змістовий модуль 1. Танець. Пластичність і скульптурність. Поняття культури руху.

Тема 1. Вступ. Дисципліна «Танець» в процесі підготовки музиканта. Танець як вид мистецтва.

Мета дисципліни «Танець». Основні функції і завдання . Спектр питань і досліджень. Взаємозв'язок з іншими навчальними дисциплінами. Поняття «танець», пластичний мотив», «дія», «рух».

Процес формування вокально-виконавських і професійно-педагогічних особливостей музиканта буде найповнішим і цілісним при умові інтеграційного компоненту взаємодії навчальних дисциплін професійного практичного циклу. Зміцнення тенденції театралізації, образності відбувається саме за рахунок вивчення дисципліни «Танець». Сольний спів, пластика, хореографія, єдина драматургія, образність – необхідні професійні вимоги, поєднані між собою для якісного виступу артиста в жанрі вокального мистецтва. Процес створення професійного підходу, розвиток і розширення можливостей співака, його художніх якостей – стратегія виховання професійних навичок – головне завдання навчального процесу в мистецькій освіті. Фактор необхідності вивчення особливостей скоординованого руху, пластичної культури вокаліста, виявлення гармонійних виконавських прийомів.

Танець – невід'ємна частина творчості народу. Жанри і види хореографічного мистецтва. Історія виникнення і розвитку. Особливості класичного, народного, бального, сучасного танцю. Танець у драматичній, драматично- музичній, ляльковій виставі. Передача через мистецтво танцю думки, характеру, почуттів.

Тема 2. Поняття «культури руху». Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця.

Культура рухів – якісна характеристика активної рухової діяльності, що містить в собі такі основні ознаки: точність, ритмічність, координованість, свобода, легкість, граціозність, образність, енергійність, плавність. В.А. Косяк дослідження про вивчення культури руху як важливого компоненту професійності виконавця.

В процесі рухової діяльності формується культура руху особистості. Однозначність визначення «культура руху» - поки ще, існування різних трактувань. «Культура руху» - засіб виховання виконавця, професійних законів естетичності і сценічної культури.

Пластичний образ виконавця. Обраний пластичний мотив стає засобом створення відповідності характеру, індивідуальності співака, асоціативно пов'язаний з вокальним твором. Пластика – як складова сценічного образу, постійно розвивається у відповідності до музичного матеріалу, виражає тему, ідею в певному вокальному творі, бачення драматургії, його емоційно- змістовну структуру. Вимоги до майстерності, окрім головної – «вокалу» це володіння різноманітними засобами виразності: пластичною мовою, сценічним простором і законами його відчуття і руху. Вимоги специфіки професійного направлення, цієї дисципліни повинні опрацьовувати матеріал вправи на уяву, фантазію, вправи на розвиток пластичності, на розвиток рухових здібностей тощо. Урахування фактору поєднання танцю і сценічного руху в пластичному малюнку – поповнення виконавського арсеналу виразними і образотворчими рухами.

Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання психофізичного апарату.

Тема 3. Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух.

Поза як елемент пластики артиста. Крупний план руху.

Визначення поняття «скульптурність». Фізіологічний фактор – будова тіла. Професійні вимоги до природних даних виконавця. Його осанка – вимоги. Наявність природних недоліків та необхідність їх усунення. Використання різноманітних засобів. Вимоги сценічної діяльності – характерність сценічної ходи, філігранність статичних положень тіла виконавця. Пластична культура виконавця. Здатність до виконання арсеналу рухів в будь-яких темпах, зі зміною швидкості.

Концентрація уваги на основні види і прийоми пластичної лексики. Увага на пластичну виразність у статиці – відчуття пози, яку можна вважати основою пластичної лексики співака. Поза – досконалий елемент пластики. Її здатність – виражати характер, образ, емоційний стан і сенс всього виступу. Можливість пози – безмежна при умові існування внутрішньої правди артиста, як засобу побудови кульмінаційності дії. Поза – зримий символподії.

Визначення «крупний план руху» - локальний рух однієї частини тіла при загальній статиці. Основні прийоми композиційної побудови руху – концентричний і ексцентричний. Їх змістовий та емоційний ефект. Основні постулати концепції Ф. Дельсарта, В. Мейєрхольда.

Використання в структурі заняття вправ на корегування та відпрацювання ходи, усунення недоліків рухів тіла. Ускладнення крокування з поворотом під час руху, крокування по прямій з зупинками, вгору та вниз по сходах, зі зміною темпу та напрямку; на відпрацювання ефекту без безперервності руху (повільний темп, дуже повільний, швидкий, збільшено швидкий, прийом несподіваного і поступового переходу від руху до статичності в у зворотній послідовності; спрямовані на відпрацювання вмінь виконувати рух окремими частинами тіла – рукою,

ногою, шиєю, пальцями тощо. Умови до виконання повна нерухомість інших частин.

Вправи на розвиток вмінь виконання руху в окремо визначених групах м'язів. Здібність переводу локального руху з однієї групи в іншу. Вправи в основі побудови яких покладено принцип ексцентричної, концентричної спрямованості руху. Техніка їх виконання.

Тема 4. Спостережливість, розвиток пам'яті. Загальні навички сценічного руху. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування.

Необхідна якість в арсеналі артиста, властивість його таланту – спостережливість. Здатність бачити, запам'ятовувати і відтворювати конкретне різноманіття положень тіла в певному просторі, за певний відрізок часу. Необхідність – здатність до запам'ятовування, варіанти мізансцен, при побудові масових сцен.

Вправи на запам'ятовування вихідних місць (рух, зупинка і повернення на вихідну позицію). Можливість використання вправ з використанням поз, статички і динаміки руху. Варіанти виконання вправ – групами.

З метою розвитку необхідних даних виконавця – обов'язкове використання вправ, їх різних комбінованих поєднань з метою підвищення рівня психофізичних якостей, розвитку та удосконалення можливостей виконавця. Функція таких вправ – перша частина фізіологічний та емоційний тонус, підготовка належного м'язового апарату, розвиненої системи дихання і серцево-судинної; інша – формування простої координації, зосередження уваги. Комплекс таких вправ виконує завдання розвитку м'язового апарату, гнучкості в суглобах, пам'яті в рухах, відповідність у поставі корпусу. Система дихання та її тренування – набір комплексних гімнастичних вправ, контролювання під час виконання. Використання спеціальних вправ для тренування дихальної системи.

Комплекс практичних завдань:

- для розвитку уваги – при ході, бігу, підскоків, присідання, випаду;
- на підлозі – в положенні стоячи, навколішки, сидячи та лежачі. Обов'язково – використання гімнастичної стінки, стільця, вправи на гімнастичній лавці. Рухи з партнером. Використання комплексних вправ на зосередження гнучкості м'язів корпусу – варіативність використання, функціональність.

Взаємодія особистостей осанки і ходи. Природа м'язового затискання. Взаємозв'язок і взаємодія рухів та голосу. Тренування ритмічності, м'язової пам'яті.

Вправи і розтягування м'язів тіла, виховання пластичної форми. Розвиток рухомості суглобів. Тренування дихального апарату.

Вправи :

- загальний фізичний тренінг (ходіння, стрибки, біг по колу, розігрів стоп, гомілок, стегон, тазу, попереку, плечей і грудного розділу, шиї)
- пластичний тренінг (потягування, скручування, прогинання, обертання)
- тренінг на підлозі (вправи на укріплення м'язів спини, шиї, рук)
- на розвиток почуття рівноваги (в ходінні, бігу), почуття простору, форми,

інерції (координація рук і ніг, стоп і кистей рук, незначне переміщення)

- парні вправи, почуття партнера
- тренінг біля станка

Активний розвиток всіх частин тіла. Принцип керування центром ваги тіла – його правильний розподіл на опорній нозі, залежно від положення тіла. Поняття - інерція. Принципи керування інерцією тіла. Його постава. Виконання вправ на розвиток координації, м'язової напруги і сміливості. Вправи на рівновагу – основа міцні ноги, гарант рівноваги. Відпрацювання вправ на рівновагу – використовують парний метод, де працюють руки, плечі, ноги. Вправи на рівновагу – створення умов для розуміння їх функції: виразність, точність. Можливість руху змінити розташування тіла виконавця у просторі. Хода на низькому рівні з поступовим підвищенням (стан пів пальців). Крокування з рухами тіла (різний варіант координації), варіант з текстом та співом, хода з присіданням.

Тема 5. Підвищення активності тіла. Сила і витривалість. Швидкість і темп.

Розвиток основних фізичних і психофізичних якостей студента для подальшого удосконалення функціональних можливостей його психофізичного апарату.

Вправи :

- вправи для розвитку пасивної гнучкості
- вправи для розвитку активної гнучкості

Укріплення м'язів рук, плечового поясу, шиї, спини, пресу і ніг. Значення витривалості і стійкості.

Вправи:

- динамічні вправи (з обтяжуванням, без обтяжування)
- парні вправи
- вправи для розвитку вибухової сили (для ніг, рук, пресу).

Визначення швидкість і темп. Поняття про шість швидкостей. Біологічний і астрономічний час. Увага. Розвиток професійних вмінь виконувати будь-які рухи з різною швидкістю, в різних темпах. Вправи на виконання елементарних дій, підлеглих часу. Варіанти етюдів з чітко визначеним малюнком в побудові – варіанти їх виконання в різних темпах.

Змістовий модуль 3. Пластична виразність.

Тема 6. Пластика рук. Жест – виразний компонент пластичної культури. Мистецтво пантоміми. Музично – пластичні імпровізації. Виховання та розвиток технічності рук: амплітуда, сила, швидкість руху. Емоційна виразність жесту. Залежність змісту руху від швидкості, амплітуди і сили руху.

Вправи :

- комплекс вправ моторного типу, розвиваючих силу, спритність, рухливість і пластичність рук від пальців до плечового поясу. Координаційні вправи.
- вправи, тренуючи навички симетричних і асиметричних рухів і їх сполучення
- комплекси і сполучення вправ, які виховують навички «осмисленості»

постановки жесту. Залежність рівню емоційності і характеру жесту від розташування точки народження (точка імпульсу) жесту.

Варіативний комплекс - етюди

Необхідною важливою складовою формування професійних якостей співака є – наявність жесту, виразного елементу пластичної культури виконавця. Жестам властивий образотворчий характер. Функції – виконання завдання конкретного повідомлення, надають можливість сприйняття складного потоку емоційно-сислової інформації завдяки пластиці створення форм уявного об'єкту. Іноді створює відчуття утримання – страх, радість, нерішучість. Жест, осмислений демонструє конструкційну схему об'єкту. Цілісність структури – єдність змісту, жесту та форм. Класифікація: семантичний, емоційний, ілюстративний. Визначення поняття амплітуди руху. Швидкість і сила руху. Зміст жесту – залежність від його сили, швидкості та амплітуди виконання. Емоціональна виразність жесту і якісна характеристика руху. Вправи на координацію жестів в залежності від партнера (прості і складні), ускладнення вправ зі зміною темпу і кількісного складу партнерів.

Освоєння пластики пантоміми. Вміння створювати зарисовки і етюди, вводити пантомімічні зарисовки в драматичну дію.

Історія пантоміми. Специфіка пластичної мови пантоміми. Пластична стилізація. Метафора і алегорія в пластиці. Етюди в пантомімі.

Вправи :

- розминка кроком, бігом
- розігрівачі вправи: зміщення, рівноваги, блокіровки
- гімнастика «time rule»
- образні вправи
- «хвильова» техніка
- техніка «стіни»
- пантомімічні ходи
- ілюзії сили, ваги
- вправи знімаючи напругу
- масажні вправи з партнером

Розвиток вміння діяти і створювати сценічну дію в визначеному ритмічному та музичному малюнку.

Ритмічний малюнок ролі – навик просторово-часової організації пластичної дії. Музикальність пластичного малюнку (пластичний хор, соло). Пластичний мотив дії. Акценти. Прийоми композиції: повтор, контраст, варіації в музичній темі. Поняття «ритмічності», вміння виявляти і створювати ритм, діяти в визначеній ритмічній структурі.

Поняття темпу і ритму руху. Темпоритм сценічного дійства. Слухове, м'язове сприйняття темпоритму. Ритмічний малюнок дійства. Ритмічний малюнок ролі – навик просторово-часової організації пластичного дійства. Музичний матеріал – складова сценічної атмосфери.

Вправи :

- вправи в основній стойці і в рухах

- виховання навиків роботи в контрастних ритмах, швидкого переключення з одного ритму на другий
- контраст пластичного і музичного ритмічного малюнку. Виховання роботи в контрасті музичного та пластичного ритмів
- вправи, тренуючи здібність сприймати і реалізувати музичні вправи певного характеру
- контрапункт і поліритмія в пластиці
- пластичне соло, уміння відтворювати музику рухом однієї частини тіла.
- Пластичний акомпанемент
- комплекс вправ «співаюче тіло»
- музично-пластичні імпровізації

Тема 7. Якість сценічної виразності – артистизм.

Процес виховання виконавця передбачає – наявність артистизму, необхідну якість сценічної виразності в цілому. Артистичність виконання координаційних рухів, безпосередньо танцювальних, пов'язана з мімічною системою вокаліста, що є необхідним вираженням засобом внутрішнього розкриття пози, жесту, погляду артиста. Чітко характеризує створений музично-пластичний образ, його осмислення. У випадку, коли пластична партитура повністю співпадає з музичною, відображається в пластиці побудова музики вокального твору – є повна метро-ритмічна єдність між музикою і пластичним рухом. В іншому – можливо засобами пластичної лексики створити узагальнений художній образ музики вокального твору, надати йому пластичну інтерпретацію. Існує ще один варіант – коли перший і другий випадки перемежуються між собою і саме тут, викривається широкий діапазон для розвитку руху, його аналогій і різноманітних прийомів. Професійна вимога – відчувати пластичний образ музики в рухах, позах, жестах.

Змістовий модуль 4. Танцювальні культури народів світу.

Тема 8. Танцювальна культура. Лексична основа танцювальних форм різних народів світу.

Поняття танцювальної культури. Танцювальний фольклор народів світу дуже різнобарвний, по своєму неповторний, колоритний і своєрідний. Самобутність танцювальної культури визначають притаманні народу характерні ознаки та стилістичні особливості танців. Вони виникають в залежності від фактору впливу географічного розташування, кордонів з іншими державами, загального історичного розвитку країни, умов побуту, сталих традицій та звичаїв, музики і сформованого комплексу костюму. Засобом чіткого визначення цих характерних ознак є – положення голови, рук, корпусу та прийомів координування, які існують у певного народу.

Система рухів національного танцю будь-якої країни складає його лексичну основу. Вивчення студентами лексичної основи різних народних танців удосконалисть сценічний рух вокаліста, його орієнтацію у просторі, надасть характерних ознак образу, зробить виступ соліста або виконавця в групі більш

граціозним і впевненим. Під час кожного заняття характерні рухи лексичної основи можуть добиратися викладачем з урахуванням здібностей студентів. Для даного курсу з урахуванням професійної спрямованості і необхідності застосування у практичній сценічній діяльності пропонується вивчення характерних ознак таких культур: іспанської, італійської, угорської, циганської, східної, польської тощо.

Тема 9. Основні положення рук, голови, корпусу. Характерні прийоми координування. Основні позиції ніг. Прості та комбіновані кроки. Бічні кроки.

В системі народно-сценічного танцю існує чітка кількість позицій вільних, завернутих, прямих. Танці кожного народу мають свою відповідність позицій для виконання різноманітних рухів свого національного фольклору. Найпростіші рухи - це кроки та всілякі їх комбіновані форми. Рекомендується поширене вивчення варіантів бічних кроків танцювальних форм різних народів світу для здобувачів вищої освіти напрямку спів.

МОДУЛЬ 2.

Змістовий модуль 5. Історичний розвиток танцю як пластичне відображення культури часу.

Тема 10. Характерні ознаки та періодизація історико - побутового танцю. Історико-побутовий танець у практиці музично-драматичного театру.

Історико - побутовий танець – виникнення та розповсюдження його далеко за межами своєї епохи, середовища і місця виникнення. Спроби систематизації історико - побутового танцю. Оскар Би та його схема періодизації. Танці простого люду та аристократичного суспільства. Вплив, значення, завдання історико - побутової хореографії.

Вплив релігії на розвиток мистецтва. Періоди : раннє середньовіччя (IX – XII) та пізнє (XIII – XV) століття, танцювальна культура XV, XVII, XVIII, XIX ст.. Процес інтеграції побутової хореографії на початку XX ст., активний розвиток бальної хореографії як більш складної форми побутового танцю.

Історико-побутова хореографія займає значне місце в практиці музично-драматичних театрів. Існує багато творів оперно-балетного репертуару, де будь-яка форма історико-побутового танцю є засобом образної характеристики. Потреба у застосуванні цієї форми танцю досі актуальна, саме вона яскраво відтворює на сцені картини минулого, демонструє манери і етикет та характерність образу. Розвиток побутової, сценічної форми танцю пов'язано з музикою – це відомий факт. Мелодії широко запозичені Моцартом, мелодії контрансу насичена партитура «Творіння Прометейя» Бетховена тощо. Історико-побутовий танець міцно увійшов в тканину оперного спектаклю, балетних вистав, оперети.

Тема 11. Танцювальні форми епохи середньовіччя. Їх народна основа. Релігія і танець. Обрядовий початок – зв'язок з процесом праці, оновленням природи,

події в житті. Народні ярмарки – кermеси.

- Прості танцювальні форми ранньої доби :
 - хороводна форма танцю, його класифікація;
 - танцювальні рухи, положення рук;
 - музичний супровід;
 - привітання один одного – уклін;
 - прості форми бранлю.
- Танець пізнього середньовіччя. Зміни :
 - поява парного танцю;
 - композиційна побудова іншої структури;
 - введення пантомімно-ігрового елемента;
 - музичний супровід;
 - «Кароль» – танець XII століття з комбінованим ритмом;
 - популяризатори народного мистецтва – шпільмани, жонглери, гистрини, скури.
- Відмінність народних побутових танців від танців феодалів. Бали – маскарadi. Уклін та вітання кавалерів. Реверанс дам.
- «Бранль» – головний танець середньовіччя. Його різновиди :
 - простий;
 - подвійний;
 - подвійний з репризою;
 - основні структурні елементи.
- Бранлі – « Морванський», «Бургундський», « Колокольний дзвін», « Щура», «Селянський», «Каре» та інші.
- Буре, різновиди « Рігодону».
- Басданси - форма салонних танців.

Тема 12. Стильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст. Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.

Засвоїти історичну ситуацію XVI – XVII століть, основні пластичні характеристики знатного суспільства цього періоду. Правила етикету західноєвропейського суспільства XVI – XVII століть. Звичай і обходження. Гарний тон. Етикет в привітаннях. Основні положення: постава, хода, поведження з аксесуарами, зі зброєю. Школа великого плащу. Стильові признаки побутової і придворної пластики кавалера і дами. Привітання. Елементи релігійного ритуалу католицької церкви. Парні і групові вправи. Етюди.

Вправи :

- статика, переміщення, повороти
- схема побутового поклону
- ношення зброї і плаща
- правила використання і ношення аксесуарів.

Оволодіння практично школою великого плащу, основними пластичними навичками кавалерів і дам періоду XVI – XVII століть, технологією побудови

композиції, яка характеризує даний період часу.

Костюми кавалера і дами цієї епохи. Залежність пластичного малюнку від особистостей костюму, положення ніг, рук, корпусу, голови. Особливості ходи кавалера, дами.

Великий плащ: способи одягання, ношення. Види плаща, варіанти декору. Переміщення в плащі. Драпіровка. поклони в плащі, поклони в капелюсі.

Пластичні особливості дами і кавалера в парі : положення корпусу, рук, дистанція, переміщення.

Вправи :

Кавалер

- основні положення рук в статиці
- основні положення ніг в статиці і переміщення
- комплексні вправи в кроці, повороті, зупинці
- побутові і ритуальні поклони Дама
- основні положення рук, ніг (в статиці)
- основні положення рук, ніг в переміщеннях
- молитовні пози (положення рук)
- побутові і ритуальні поклони
- вправа «одягнути – зняти плащ»
- переміщення в плащі, особливості його носіння
- способи драпіровки в плащ
- уклони в капелюсі
- парні вправи в переміщенні
- вправи – етюди

Тема 13. Сильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст. та їх відбиття в культурі танцю. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи
Засвоєння основних пластичних характеристик в поведінці даного періоду, обґрунтування основних пластичних «точок», манери і правила етикету.

Засвоєння особливостей зовнішньої поведінки західноєвропейського дворянства XVIII ст. Характерні жести, пози, осанка, хода. Пластичний малюнок елементів релігійного культу православ'я. Вправи парні, багатофігурні, які сполучають статику і рухи.

Особливості зовнішньої поведінки західноєвропейського дворянства XVIII ст. Сильові ознаки побутової і придворної пластики кавалера і дами

(постава, хода, поводження з аксесуарами). Привітання. Вправи в рухах. Вправи, які сполучають рухи і статику. Парні і багатофігурні вправи.

Вправи :

- основні положення рук
- парні вправи
- вправи – етюди
- пластична партитура постави і ходи придворних

- поводження з аксесуарами
- схема привітального жесту
- парні вправи

Костюм кавалера, дами залежність пластичного малюнку від одягу. Крок, повороти, положення ніг, рук кавалера, дами. Зачіска, аксесуари дами.

Види привітань : привітальний жест, види реверансів. Схема повногоререверансу.

Вправи, які сполучають статику і динаміку: парні, сольні, багатофігурні.

Вправи :

- переміщення вперед і назад, повороти кавалера, дами (окремо)
- основні положення рук кавалера
- основні положення рук дами
- вправи з віялом
- комплексні положення
- повна схема привітального жесту. Три манери привітання жестом
- основна схема реверансу
- реверанс «особистий», «загальний», «для невеликої групи», сценічний реверанс
- вправи в переміщенні
- вправи з привітаннями
- реверанси в парах
- реверанси з повітряним поцілунком і привітальним жестом
- комплексні вправи
- вправи – етюди

Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики.

Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу. Засвоєння зовнішніх характеристик світового суспільства, західноєвропейського XIX – початку XX століть. Основні зовнішні характеристики дам і кавалерів його історичного періоду. Бали.

Особливості стильової поведінки. Пластична поведінка світської дами, кавалера, дівичі, офіцера. Привітання. Переміщення, дистанції, статика.

Застольний етикет. Його значення. Правила поведінки на різних застіллях. Правила при нанесенні візиту. Час, костюми для візитів. Види балів. Бальний кодекс.

Вправи :

- пластична партитура дами і кавалера
- вправи в переміщеннях, повороти
- вправи в положенні «сидячи»
- пластична партитура привітань
- пластика офіцера (крок, привітання, зупинка, повороти)
- комплексні вправи (з привітаннями)
- вправи – етюди.

Змістовий модуль 6. Характерні ознаки та стилістичні особливості українського народного танцю.

Тема 15. Автентичне мистецтво – первісні форми танцю та їх історична трансформація. Регіональні особливості українського танцю (оглядово).

Автентичне мистецтво – це мистецтво-доказ, мистецтво першоджерела, що свідчить про фіксацію та відповідність походження. Це суто народне мистецтво – код будь-якої нації як носія певної культури. Характеристику автентичності завжди надають, тому мистецтву, що дуже точно відтворює фольклорні зразки. Поняття автентичності зосереджує увагу на значенні істинності, відповідності самому собі.

Автентичний рух – це природність та тілесність, сприйняття тіла як знаку і матеріалу для створення інших форм визначення емоцій та дій, підґрунтя для виникнення нових знаків спілкування виникнення більш складних трансформованих його форм.

Розвиток матеріальної культури спонукав до колективної праці, появи первісних форм танцю. Первісний танець як компонент загальної структури художньої творчості певного народу відображав ідеологічні уявлення первісних людей. В процесі історичного розвитку людства первісні форми танцю набували поступово нового трансформованого вигляду, були підпорядковані тенденціям розвитку мистецтва, видозмінюючи свою структурну складову, сформувалися у відповідну класифікаційну схему з великою кількістю різноманітних варіантів.

Танець в житті українського народу в історичному розвитку. Складові частини, лексика, композиційні елементи, музика українських народних танців. Український танець у театралізованих та концертних видовищах (шкільна драма, вертепна драма). Розподіл на регіони. Характерні особливості танцювальних форм, музичної основи та їх взаємодії.

Тема 16. Народні свята та обряди – невід'ємна частина народної творчості (оглядово). Основні положення корпусу, голови, ніг, рук в українському танці. Танцювальні кроки, біг. Загальна система рухів українського танцю.

Збереження і розвиток кращих культурних надбань українського народу. Зв'язок народної творчості з народними звичаями. Народні свята та обряди. Символи народних свят та обрядів та їх значення. Календарні свята та народні гуляння України, характерні особливості їх у місцевому регіоні. Вивчення фольклорного матеріалу і втілення його в сценічних варіантах.

Положення рук, корпусу в сольному, парному танці, масовому танцях.

- Рухи рук (пор де бра).
- Танцювальні кроки, біг та комбінації:
- простий танцювальний крок;
- перемінний крок;
- бігунець;
- «тинки»;
- падання, упадання;
- «вихилясники»;

- «доріжки»;
- «віршовочки»;
- «голубці»;
- «високий голубець»;
- присядки(для хлопців);
- оберти; уклін.

Загальна система рухів в українському танці її різноманітність

Змістовий модуль 7. Танцювальна творчість.

Тема 17. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів. Прийоми комбінування рухів. Відпрацювання простих комбінаторних сполучень та поєднання їх в образні етюди.

Окремо питання набуття навичок імпровізації танцювальних рухів. Хореографічні рухи мають властивості зливатися з музичною фразою, або існувати паралельно ізольовано, злиття, шляхом постійного узгодження відбувається визначення музичної метрики і ритмічного малюнку. Принцип дублювання музики. Інший варіант факт, що танцювальний малюнок може володіти своєю власною формою незважаючи на музичну тобто створити контрапункт. Етюди на імпровізацію надають можливість навчитися прийому пластичної паузи - танцювальні рухи замирають у скульптурній статиці. Необхідність і є – вміння створювати і організовувати різні варіанти рухів, численні різновиди одного і того ж руху, положення. Вправи на імпровізацію удосконалюють координацію, імпровізаційні моменти, формують міміку, впевненість в своїх діях. Для створення нових пластичних елементів корисною буде зміна ракурсу, його варіативний характер, темпо-ритмічні зміни, зміна просторового вирішення. Варіативні прийоми залежно від драматургії вокального твору – інший підхід для розкриття характеру, почуттів. Для створення пластичного малюнку при виконанні вокального твору необхідним фактором є його драматургічний аналіз та відчуття музичної структури, що спонукає співака до появи і застосування необхідних поз, рухів, які є виражальними засобами характеру музичної основи та гармонійності пластичного образу. Розвинений рух в творчому пошуку – це внутрішній стан вокаліста, особливо пластична лексика зачіпає сюжетні лінії, конфліктні ситуації або де музична структура музичного твору вимагає від виконавця пластичного рішення. Знайдений характер завжди визначає пластичну образність в цілому.

Існує велика кількість комбінаторних поєднань рухів між собою. В кожного народу є відповідна специфіка їх формування з збереженням ритмо-метричної структури національного руху, визначення характерних акцентів і манери їх виконання. Для студентів даної освітньої програми пропонується схема нескладних комбінаторних поєднань, їх варіативність та обов'язкова фіксація поз характерних для фольклорної основи твору.

Для якісного відтворення простих та комбінованих переміщень вокаліста, виконання ним комбінаторних сполучень в різних схемах робочою навчальною програмою передбачено процес їх відпрацювання та внесення в схему образного етюдів. Етюдні композиції є обов'язковими як засіб удосконалення професійних

якостей виконавця. Вимога – образні етюдні композиції можуть бути малої та великої форми, містити компонент урахування специфіки дихальної системи вокаліста, його вокальних та акторських здібностей. Для етюду великої форми враховувати наявність побудови мізансцен. Процес добору є диференційованим.

Тема 18. Танцювальні комбінації та етюди. Основні закони побудови образного етюду на фольклорній основі. Сучасна інтерпретація фольклору.

На основі вивченого матеріалу побудова простих танцювальних комбінацій, етюдів. Рекомендується використовувати фольклорний матеріал всіх регіонів України, приділяти увагу драматургічним законам побудови твору і його образності. Архітектоніка. Образність. Взаємодія з музичною основою. Дієвість. Принципи, методи, засоби, прийоми обробки фольклорного матеріалу. Поняття сучасний фольк, брико лажні форми утворення. Зв'язок з традиціями, обрядами. Нове трактування співвідношення вокалу і руху.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Тема	Кількість годин											
	Денна форма					Заочна форма						
	Всього	У тому числі				Всього	У тому числі					
		Лекції	Семінари	Практичні	Індивідуальні		Самостійна робота	Лекції	Семінари	Практичні	Індивідуальні	Самостійна робота
МОДУЛЬ І												
Змістовий модуль 1. Танець. Пластичність і скульптурність. Поняття культури руху.												
Тема 1. Вступ. Дисципліна «Танець» в процесі підготовки музиканта. Танець як вид мистецтва.	7			4		3	7			1		6
Тема 2. Поняття «культури руху». Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця.	7			4		3	7			1		6
Разом за змістовим модулем 1:	14			8		6	14			2		12
Змістовий модуль 2. Розвиток і виховання психофізичного апарату.												
Тема 3. Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух. Поза як елемент пластики артиста. Крупний план	7			4		3	7			1		6

руху												
Тема 4. Спостережливість, розвиток пам'яті Загальні навички сценічного руху. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	7			4		3	7			1		6
Тема 5. Підвищення активності тіла. Сила і витривалість. Швидкість і темп.	5			2		3	5			1		4
Разом за змістовим модулем 2:	19			10		9	19			3		16
Змістовий модуль 3. Пластична виразність.												
Тема 6. Пластика рук. Жест – виразний компонент пластичної культури. Мистецтво пантоміми. Музично-пластичні імпровізації.	8			4		4	8			1		7
Тема 7. Якість сценічної виразності – артистизм.	5			2		3	5			1		4
Разом за змістовим модулем 3:	13			6		7	13			2		11
Змістовий модуль 4. Танцювальні культури народів світу.												
Тема 8. Танцювальна культура. Лексична основа танцювальних форм різних народів світу.	7			4		3	7			1		6
Тема 9. Основні положення рук, голови, корпусу. Характерні прийоми координування. Основні позиції ніг. Прості та комбіновані кроки. Бічні кроки.	7			4		3	7			2		5
Разом за змістовим модулем 4:	14			8		6	14			3		11
Разом за модулем 1:	60			32		28	60			10		50
МОДУЛЬ 2												
Змістовий модуль 5. Історичний розвиток танцю як пластичне відображення культури часу.												
Тема 10. Характерні ознаки та періодизація	7			4		3	7			1		6

історико - побутового танцю. Історико-побутовий танець у практиці музично-драматичного театру.												
Тема 11. Танцювальні форми епохи середньовіччя. Їх народна основа.	5			2		3	5			1		4
Тема 12. Сильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст. Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.	7			4		3	7			1		6
Тема 13. Сильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст. та їх відбиття в культурі танцю. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.	7			4		3	7			1		6
Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики. Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу.	7			4		3	7			1		6
Разом за змістовим модулем 5:	33			18		15	33			5		28
Змістовий модуль 6. Характерні ознаки та стилістичні особливості українського народного танцю												
Тема 15. Автентичне мистецтво – первісні форми танцю та їх історична трансформація. Регіональні особливості	7			4		3	7			1		6

українського танцю (оглядово).											
Тема 16. Народні свята та обряди – невід’ємна частина народної творчості (оглядово). Основні положення корпусу, голови, ніг, рук в українському танці. Танцювальні кроки, біги. Загальна система рухів українського танцю.	5		2		3	5			1		4
Разом за змістовим модулем 6:	12		6		6	12			2		10
Змістовий модуль 7. Танцювальна творчість.											
Тема 17. Імпровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів. Прийоми комбінування рухів. Відпрацювання простих комбінаторних сполучень та поєднання їх в образні етюди.	8		4		4	8			2		6
Тема 18. Танцювальні комбінації та етюди. Основні закони побудови образного етюд на фольклорній основі. Сучасна інтерпретація фольклору.	7		4		3	7			1		6
Разом за змістовим модулем 7:	15		8		7	15			3		12
Разом за модулем 2:	60		32		28	60			10		50
Всього:	120		64		56	120			20		100

6. САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма	Заочна Форма
1.	Тема 1. Вступ. Дисципліна «Танець» в процесі підготовки музиканта. Танець як вид мистецтва.	3	6
2.	Тема 2. Поняття «культури руху». Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця.	3	6
3.	Тема 3. Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух. Поза як елемент пластики артиста. Крупний план	3	6

	руху		
4.	Тема 4. Спостережливість, розвиток пам'яті Загальні навички сценічного руху. Інерція та принцип її керування. Поняття рівноваги. Вправи на розвиток гнучкості. Їх функціонування	3	6
5.	Тема 5. Підвищення активності тіла. Сила і витривалість. Швидкість і темп.	3	4
6.	Тема 6. Пластика рук. Жест – виразний компонент пластичної культури. Мистецтво пантоміми. Музично – пластичні імпрровізації.	4	7
7.	Тема 7. Якість сценічної виразності – артистизм.	3	4
8.	Тема 8. Танцювальна культура. Лексична основа танцювальних форм різних народів світу.	3	6
9.	Тема 9. Основні положення рук, голови, корпусу. Характерні прийоми координування. Основні позиції ніг. Прості та комбіновані кроки. Бічні кроки.	3	5
10.	Тема 10. Характерні ознаки та періодизація історико - побутового танцю. Історико-побутовий танець у практиці музично-драматичного театру.	3	6
11.	Тема 11. Танцювальні форми епохи середньовіччя. Їх народна основа.	3	4
12.	Тема 12. Сильова поведінка західноєвропейського суспільства XVI – XVII ст. Пластичні характеристики кавалера, дами. Школа великого плащу. Парні вправи.	3	6
13.	Тема 13. Сильові особливості в поведінці європейського суспільства XVIII ст. та їх відбиття в культурі танцю. Особливості в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст. Привітальний жест, реверанс. Комплексні вправи.	3	6
14.	Тема 14. Західноєвропейське суспільство XIX – XX ст., особливості стильової поведінки, пластичні характеристики. Привітання і манери за столом. Візити і поведінка на балу.	3	6
15.	Тема 15. Автентичне мистецтво – первісні форми танцю та їх історична трансформація. Регіональні особливості українського танцю (оглядово).	3	6
16.	Тема 16. Народні свята та обряди – невід'ємна частина народної творчості (оглядово). Основні положення корпусу, голови, ніг, рук в українському танці. Танцювальні кроки, біг. Загальна система рухів українського танцю.	3	4
17.	Тема 17. Імпрровізація танцювальних рухів. Варіативні форми етюдів. Прийоми комбінування рухів. Відпрацювання простих комбінаторних сполучень та поєднання їх в образні етюди.	4	6
18.	Тема 18. Танцювальні комбінації та етюди. Основні закони побудови образного етюд на фольклорній основі. Сучасна інтерпретація фольклору.	3	6
Разом:		56	100

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ

1. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять.
2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи.
3. Методичні рекомендації до організації модульного контролю.

7.1. Методичні рекомендації щодо проведення практичних занять

Загальна структура уроку з дисципліни «Танець» під час процесу навчання може мати різні варіативні версії в змісті, тривалості окремих частин, подовження будь-якої або повна її відсутність, що залежить від завдання і факторів впливу кожного окремого заняття. Змінний характер носить і процес виконання технічних вправ-тренінгів (спрощення або ускладнення). Кожний урок розрізняється величиною і прийомами регулювання навантаження студента. Рекомендовано збільшення частини уроку для вивчення окремих рухів і їх відпрацювання, постійна зміна і різноманіття комплексних завдань, поступове ускладнення координаційних прийомів, насиченість пластичних комбінацій зі зміною переміщення у просторі. Обов'язковою умовою є наявність на кожному уроці прийомів повтору, з закріпленням, відпрацювання і ускладнення окремих завдань. Діяльність студентів груповим методом на уроці може бути організовано по різному, з різною формою використання, можливість фронтального (всі учні одночасно виконують вправи), індивідуальні (самостійне виконання завдання під контролем викладача).

Докладання звичних зусиль під час уроку – ознака процесу. При побудові структури кожного уроку викладач користується такими методами навчання: наочні – показ, демонстрація, спостереження; словесні – розповідь, пояснення, вказівка; практичні – виконання вправ, творчих компонентів, завдань самостійної роботи, модифікація практичного завдання; метод проблемного викладання – спосіб вирішення складного завдання, спосіб досягнення мети; дослідницькій – робота з літературними джерелами та Інтернет - ресурсами, завдання з елементами дослідницького процесутворчого пошуку.

7.2. Методичні рекомендації до організації самостійної роботи Самостійна робота є важливим елементом всієї системи підготовки у вищому навчальному закладі будь-якої форми навчання і сприяє кращому засвоєнню та ефективному опануванню навчального матеріалу.

Зміст самостійної роботи студентів у форматі дисципліни «Танець» визначається робочою програмою дисципліни, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Під час самостійної роботи студенту необхідно керуватися певними принципами:

- самоосвіта – це природна необхідність розвитку свого творчого потенціалу, спроможність активізувати викладацькі здібності, підвищувати інтелектуальний рівень;
- самодисципліна – це здатність охопити велику кількість інформаційного матеріалу;
- самоконтроль – допомагає побачити та засвоїти сутність явища, детально проаналізувати і логічно вирішити творчі завдання різного рівня складності;
- складання індивідуальних тренінгів, відпрацювання комбінаторних поєднань з атрибутами. Індивідуальний тренінг може складатися з вправ на відчуття балансу, розвитку координації, обертових вправ, вправ по удосконаленню м'язового апарату.

Кожний фактор – роботи з відео матеріалів за рекомендацією викладача, його вимогою окремих концертних виступів співаків, уривків спектаклю в оперному, пантомімо-пластичному та театру оперети.

Робота з літературою і відеоматеріалом використовується переважно в ході самостійних занять, як ефективна форма поліпшення якості навчання.

7.3. Орієнтовні питання до заліку

- Показ вправ психофізичного тренінгу.
- Показ вправ заснованих на рухових навиках (прості, складні), постань, хода, положення тіла, жести, характер рухів.
- Виконання завдань на ритмічний малюнок.
- Виконання вправ на увагу в різних музичних розмірах.
- Показ вправ на просторовий малюнок.
- Показ вправ на удосконалювання координації.
- Виконання тренінгу на сміливість та рішучість.
- Виконання сценічних стрибків і сценічних падінь.
- Показ вправ на розвиток виразності рук.
- Виконання вправ на основі пантомімічних рухів.
- Виконання вправ на взаємодію з предметом.
- Показ стильової поведінки кавалерів XVI – XVII століть.
- Показ стильової поведінки дами XVI – XVII століть.
- Показ особливостей зовнішньої поведінки європейського дворянства XVIII ст.
- Показ особливостей в пластичному малюнку кавалера, дами в XVIII ст.
- Показ особливостей стильової поведінки, пластичних характеристик Західноєвропейського XIX – XX ст.
- Виконання завдань на створення пластичних етюдів, номерів.
- Поняття «культури руху».
- Сценічний рух – основа пластичного образу виконавця.
- Поза як елемент пластики артиста.
- Тіло як інструмент виконавця. Його скульптурність. Статика і рух

8. МЕТОДИ ВИКЛАДАННЯ

- бесіда;
- пояснювально - ілюстративний;
- демонстрація;
- спостереження;
- проблемно-пошуковий;
- дослідницький;
- наочний;
- аналітичний;
- репродуктивний;
- практичний;

- творчий;
- компетентнісний (підбір практичних завдань, максимально наближених до професійних).

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА (у разі потреби)

Вивчення навчальної дисципліни передбачає використання LMS Moodle інтегрованої комп'ютерної систем закладу вищої освіти.

Фортепіано

Необхідний реквізит (за потребою).

Методичне забезпечення:

- Положення про організацію освітнього процесу
- Положення про академічну доброчесність
- Навчальний план
- Освітня професійна програма
- Силабус
- Робоча навчальна програма.
- Методичні вказівки та рекомендації

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10. 1. Основна література.

1. Бермудес Д.В. Дозування фізичного навантаження реалізації варіативних модулів з елементами хореографії і методичні рекомендації./ Упор. Д.В. Бермудес. – Суми Видавництво Сум ДПУіМ. А.С. Макаренко, 2014,- 237 с.
2. Бурназова В.В. Виконавська самостійність у системі формування професійної компетентності майбутніх фахівців музичного мистецтва. Розвиток творчого потенціалу майбутніх фахівців мистецьких дисциплін як фактор формування їх професійної самореалізації : колективна монографія / за ред. Омельченко А.І. – Мелітополь, 2019, - 190 с.
3. Бубела О.Ю. 700 вправ формування правильної постави: навчально-методичний посібник. – Львів: Українські технології, 2002,- 300 с.
4. Бусол А., Бусол В., Кроншталь Г., Цебульський М. Сценічний рух як складова професійної підготовки студентів спеціальності акторська майстерність: Зб. наукових праць. – Вінниця, 2014,- 210 с.
5. Васірук С.О. Історико - побутовий танець/навч. методичний посібник для студентів мистецьких спеціальностей вищих навчальних закладів, Прикарпатський національний університет ім. В. Стефаніка, 2012,- 127 с.
6. Голдрич О. Хореографія. – Львів : Край, 2003,- 76 с.
7. Кирилюк В.М. Дихання в хореографії. – К.: ДАКККіМ, 2009,- 99 с.
8. Ленська П.Г., Бесарайчук Г.В., Борисова В.В., Головата Р.В., Методичні основи хореографії : Методичний посібник. - Кам'янець – Подільський, 2017,- 80 с.
9. Падалка Г.М. Мистецтво і особистість. – Мистецтво, № 2, 2007,- 5 с.

10. Падалка Г.М. Педагогіка мистецтва/теорія і методика викладання мистецьких дисциплін. – К.: Освіта України, 2008,- 274 с.
11. Планета українського танцю. - Випуск 25, 2011,- 39 с.
12. Рудницька О.П. Українське мистецтво в полікультурному просторі : навчальний посібник. – К.: ЕКсоб, 2000,- 189с
13. Старостін Ю. Акторський тренінг: його зміст та основа. Науковий вісник Київського національного університету театру, кіно і телебачення ім. Карпенко-Карого, 2019: Вип.2.- 215 с.
14. Самина О. Хореографічна культура у контексті реалізації мистецької освіти / Світ виховання. – К.; 2007,- 320 с.
15. Степанов Л. Народно-сценічний танець. – Харків: Основа, 2001,- 390 с.
16. Чернишенко Т.М. Словник визначень основних музичних і танцювальних термінів та понять курсу «Ритміка і хореографія». Музично-ритмічне виховання для студентів денної та заочної форми навчання. – Вінниця, 2015,- 330 с.

10. 2. Допоміжна література.

1. Бермудес Д. В. Музична ритміка і хореографі. Практикум: навчально-методичний посібник для студентів. – Суми, 2009,- 250 с.
2. Голдрич О. Барви Карпат. – Львів ; Край, 2003,- 84 с.
3. Дрознін А. Б. Фізіологічний принцип за методикою А. Дрозніна. – 2004,- 39 с.
4. Завацька О.Ю. Симетрія елементів хореографії та хорового співу в сучасному музичному просторі України. 2016,- 158 с.
5. Осіпова І.Л. Музично-ритмічне виховання з елементами хореографії.: Посібник для молоді яка навчається у навчальних закладах. – Суми : СУМДПУІМ. А.С. Макареко, 2004,- 116 с.
6. Павлюк Г. Індеоністична, рекреаційно-оздоровча та виховна функція в системі хореографічної освіти. – Рідна школа, 2009 : Вип. 2,- 44 с.
7. Петрина Р. Формування правильної постанови з використанням елементів хореографії / Р. Петрина, І. Аблікова / Сучасні проблеми розвитку, 2012,- 136с.
8. Поклад І. Танець та його функції в історії людства /культурно-історичний та психологічний аналіз/ І Поклад //Українське мистецтво: матеріали дослідження, рецензії:- К. : Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології, 2005. - 232 с.
9. Сварник Б.В. Поезія фізичного виховання Е. Декру в контексті формування сучасного мистецтва пантоміми. Мистецтвознавство.№ 2, 2018, с 148 – 153 с.
10. Сучасний словник – довідник з мистецтв / Науковий ред.. А.А. Лилік-Пашаєв. – М, 2000,- 117 с.
11. Тараканова В. К., Борецька Н. О., Тараканов С. В. Ефективність застосування хореографічних вправ в спортивній практиці/ Зб. наукових праць – К.: Вінниця, 2001,- 217 с.
12. Тараканова А. Танцюйте з нами: навчально-методичний посібник. – Нова

книга: Вінниця, 2010, - 158 с.

13. Українська хореографічна культура у сучасному державному процесі : стан, проблеми, перспективи: матеріали науково-практичної конференції /28 жовтня 2003, м. Київ/. – К: ДАКККіМ, 2003, - 230 с.
14. Фріз П.І. Хореографічна культура як чинник творчого розвитку особистості дитини: автореф; Львів, нац. муз. акад. ім. М.В. Лисенка, 2007,- 358 с.
15. Химинець В. Інноваційна освітня діяльність. – Тернопіль: Мандрівець, 2009,-89 с.
16. Шевчук А.С. Про що говорить український танець. Комунікативні цінності української хореографії. – Палітра педагога, 2009, - 5 с.

10. 3. Інтернет ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського www.nbuv.gov.ua
2. Прийоми акторської майстерності та імпровізаційні вправи на заняттях із відділення: http://osvita.ua/school/lessons_summary/upbring/37435/
3. Сценічний рух – основа органічної поведінки:
<http://book.net/index.php?bid=22517&chapter=1&=achapter>
4. Український народний танець //Електронний ресурс – режим доступ:
<http://www.ukrainian-dancing.com/biblioteka4.html>
5. CRY~ DancedbyDwana Smallwood of Alvin American Dance theatre.б)
Відео (стор.2)
6. Raiford Rogers Ballet “Hammerklavier” Beethoven (excerpts)
7. (НА) Part (1,2,3) Body Remix – Golderg Variations, Marie Chouinard.
8. Festival “ Le Sacre +” imtanzhaus nrw)
Відео (стор.3);
Відео (стор.4)
9. Kyiv Modern – Ballet Fragent, “Rain”
10. Kyiv Modern – Ballet (Radu Roklitaru) – 1+1+1
11. Joni; Mitchell's the Drum – Preview